

Robert Rajczyk

Zwycięstwo Donalda Trumpa: koniec politycznej izolacji Węgier?

Zwycięstwo Donalda Trumpa w wyborach prezydenckich w USA może oznaczać dla Węgier koniec politycznej izolacji, w jakiej państwo to znalazło się ze względu na prorosyjską i antywojenną postawę. Viktor Orbán jest jedynym politykiem UE, który ma znaczące osobiste relacje z przyszłym amerykańskim prezydentem. Węgry, które do końca 2024 r. sprawują prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, nadal zabiegają o rozbudowę swojej pozycji międzynarodowej ponad wagę rzeczywistego znaczenia politycznego. Do realizacji tego celu szef węgierskiego rządu próbuje też wykorzystać rotacyjne przewodnictwo w UE. Wyzwaniem dla Węgier będzie natomiast wypracowanie spójnej koncepcji politycznej i gospodarczej współpracy z Chinami w kontekście zapowiedzi D. Trumpa dotyczących globalnej rywalizacji z Chinami.

Węgierski pragmatyzm. Zorganizowanie tuż po przejęciu unijnej prezydencji wizyty w Kijowie ([„Komentarze IEŚ” nr 1159](#)), Moskwie ([„Komentarze IEŚ” nr 1160](#)) i Pekinie oraz spotkanie z D. Trumpem uznać można za przejawy wielowektorowości w węgierskiej polityce zagranicznej. Jedną z jej koncepcji zakłada realizowane od 2011 r. „otwarcie na Wschód” (węg. *keleti nyitás*). Ma ono zapewnić zmniejszenie zależności węgierskiej gospodarki od Zachodu ([„Komentarze IEŚ” nr 524](#)). Służyła temu poprzednia wizyta V. Orbána w Moskwie, na kilka tygodni przed pełnoskalową agresją rosyjską na Ukrainie, ale także intensyfikacja współpracy z Turcją, Azerbejdżanem i Chinami, o czym świadczy podniesienie relacji węgiersko-chińskich do rangi partnerstwa strategicznego ([„Komentarze Brief IEŚ” nr 1121](#)). Węgry stały się bramą Chińskiej Republiki Ludowej na rynek Unii Europejskiej, zwłaszcza po fiasku Inicjatywy 16+1 (obecnie 14+1). Żadna z lipcowych wizyt nie była uzgodniona na szczeblu UE, a Viktor Orbán nie miał uprawnień do reprezentowania Wspólnoty. Kontrowersje wywołała też październikowa wizyta V. Orbána w Tbilisi ze względu na obawy dotyczące dorozumianej reprezentacji interesów UE, zwłaszcza wobec budzącego znaczne wątpliwości zwycięstwa wyborczego partii rządzącej. Wizytę w Gruzji traktować można jako kolejną próbę poszerzania wpływów politycznych i budowania pozycji międzynarodowej Węgier ([„Komentarze IEŚ” nr 1131](#)). Przykłady takiego działania to m.in. także podjęcie współpracy ekonomicznej z państwami afrykańskimi oraz węgierska pomoc rozwojowa ([„Komentarze IEŚ” nr 1224](#)). Zacieśnianiu stosunków ze Wschodem służyć miał również udział szefa węgierskiego MSZ w konferencji bezpieczeństwa euroazjatyckiego w Mińsku pod koniec października i postulat przywrócenia współpracy euroazjatyckiej. Eurazjatycka Konferencja Bezpieczeństwa, w której w Mińsku uczestniczyli przedstawiciele głównie państw członkowskich Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (OUBZ) oraz Syrii, w zamierzeniu Rosji ma być wydarzeniem konkurencyjnym dla Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa.

Budowanie pozycji politycznej. Węgry próbują pozycjonować się jako pośrednik w relacjach pomiędzy Wschodem a Zachodem. Temu celowi służy m.in. współpraca polityczna z Organizacją Państw Turańskich, Chinami i Rosją oraz przyjacielskie – wręcz osobiste – relacje Viktora Orbána z Donaldem Trumpem. Natomiast od początku pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę, Węgry w różnych formach i z różnym natężeniem blokują pomoc dla walczącej Ukrainy, traktując jednocześnie swój sprzeciw jako narzędzie negocjacyjne na forum Unii Europejskiej i względem Ukrainy. Prorosyjski wizerunek Viktora Orbána utrwała także narracja o konieczności zaprowadzenia pokoju w Ukrainie, którą szef węgierskiego rządu uzasadnia obawą o ponowny dwublokowy podział świata jako konsekwencję trwającej wojny. Natomiast postulaty Węgier dotyczące „przywrócenia praw” mniejszości węgierskiej na Zakarpaciu są przedmiotem dwustronnych negocjacji w sprawie kompleksowej umowy o współpracy, przy czym realizacja przynajmniej części z nich przez stronę ukraińską nie jest wykluczona, gdyż Ukraina liczy dzięki temu na przychylność węgierską podczas rozpoczętych w czerwcu 2024 r. negocjacji

akcesyjnych z UE oraz nieblokowanie przez Węgry ukraińskich starań o wejście do NATO. Pierwszej od czasu rozpoczęcia rosyjskiej pełnoskalowej agresji w Ukrainie wizycie szefa węgierskiego rządu w Kijowie, która odbyła się w lipcu 2024 r., towarzyszyła jednak sugestia zawieszenia broni, powtórzona 31 października we wspólnej z austriackim kanclerzem „Deklaracji wiedeńskiej”, a poprzedzona debatą z byłym kanclerzem Niemiec Gerhardem Schröderem. Węgry uczestniczą ponadto w chińsko-brazylijskiej inicjatywie „Przyjaciele Pokoju”, która idzie w sukurs samozwańczej „pokoju misji” V. Orbána, rozpoczętej wraz z węgierską prezydencją w UE od wizyt w Kijowie, Moskwie i Pekinie. Antywojenna retoryka Viktora Orbána realizowana jest także na użytek polityki wewnętrznej. Blokowanie części kluczowych decyzji w sprawie pomocy dla Ukrainy i zgoda na inne działania, np. NATO, ale realizowane bez wsparcia Węgier, mają wzmacniać wiarygodność państwa oraz pokazać skuteczność polityki premiera w oczach węgierskiego społeczeństwa i przede wszystkim wyborców Fideszu, zwłaszcza w kontekście propozycji D. Trumpa dotyczących sposobu zakończenia wojny w Ukrainie.

Wnioski. Kontrowersje związane z wizytami V. Orbána w Moskwie, Pekinie i Tbilisi oraz szefa węgierskiego MSZ w Mińsku oznaczają kryzys wizerunkowy dla Unii Europejskiej. Prorosyjskie stanowisko Węgier w sprawie wojny z Ukrainą oraz zacieśnianie relacji z Rosją zwracają uwagę na rozpoczętą w 2018 r. procedurę sankcji wobec Węgier, które mogłyby pozbawić to państwo prawa głosu w UE. Parlament Europejski wszczął ją w obliczu łamania przez rząd Orbána zasad demokracji na Węgrzech. Natomiast w związku z poszerzeniem od lipca 2024 r. programu Karty Narodowej (węg. *Nemzeti Kártya*) o obywateli Rosji i Białorusi, pojawiły się obawy dotyczące wjazdu osób z tych państw do Unii Europejskiej z pominięciem procedur bezpieczeństwa. Uruchomienie szybkiej ścieżki wizowej dla obywateli Rosji i Białorusi spowodowało dyskusję wokół obecności Węgier w systemie kontroli granicznych Schengen. Nie ma jednak prawnej możliwości wykluczenia państwa z tego porozumienia. Zamiast tego członkowie UE indywidualnie mogą przywrócić kontrole graniczne wobec Węgier. Działania takie wymagają jednak woli politycznej państw członkowskich oraz Komisji Europejskiej, której nowy skład, po tegorocznych wyborach do Parlamentu Europejskiego, jest na etapie formowania.

Zwycięstwo Donalda Trumpa w wyborach prezydenckich w USA może oznaczać dla Węgier koniec politycznej izolacji w UE, spowodowanej antywojenną i prorosyjską postawą, która pogłębiła się po serii kontrowersyjnych wizyt Viktora Orbána w Moskwie, Pekinie i Tbilisi w lipcu oraz październiku 2024 r. Z tego powodu państwa członkowskie UE obniżyły rangę swoich przedstawicieli podczas oficjalnych spotkań organizowanych przez węgierską prezydencję. Zniesieniu politycznej izolacji Węgier sprzyja też fakt organizacji w Budapeszcie na początku listopada 2024 r. szczytu Europejskiej Wspólnoty Politycznej.

Wyzwaniem dla Węgier w nowej sytuacji międzynarodowej, spowodowanej wyborem D. Trumpa, będzie wypracowanie takiej koncepcji współpracy z Chinami, aby węgiersko-chińskie relacje polityczne i gospodarcze nie kolidowały z globalną rywalizacją Chin ze Stanami Zjednoczonymi.

Zapowiadane w kampanii wyborczej przez D. Trumpa wprowadzenie barier celnych będzie miało wpływ na poziom PKB w Unii Europejskiej, w tym m.in. na sektor motoryzacyjny, który ma istotną wagę w doświadczającej obecnie technicznej recesji węgierskiej gospodarce. Dynamika wzrostu PKB w trzecim kwartale 2024 r. była ujemna i wyniosła $-0,7\%$. Na kondycję węgierskiej gospodarki negatywnie wpływa m.in. spowolnienie w niemieckim sektorze motoryzacyjnym. Węgierska waluta notuje natomiast najniższe poziomy od dwóch lat, osiągając pułap nawet 412 forintów w relacji do euro.

Pogarszający się stan gospodarki i związane z tym obniżenie poziomu życia mogą mieć istotne znaczenie dla wyborców w zaplanowanych na 2026 r. wyborach parlamentarnych na Węgrzech.